

VII. EVROPSKI KONGRES MEDNARODNEGA ZDRUŽENJA ZA DELOVNO PRAVO IN SOCIALNO VARNOST

STOCKHOLM, 4.-6. SEPTEMBER 2002

Prvi teden v septembru 2002 je v švedski prestolnici potekal VII. evropski kongres, ki ga v sodelovanju z nacionalnim združenjem organizira Mednarodno združenje za delovno pravo in socialno varnost, katerega član je tudi slovensko društvo za delovno pravo in socialno varnost. Letošnji evropski kongres je obsegal bogat strokovni program, ki je bil razdeljen na tri glavne teme:

1. avtonomija kolektivnih pogodb – razmerje do zakonodaje, mednarodnih pogodb, podjetniških dogovorov, individualnih pogodb itn.,
2. utemeljitve za diskriminacijo na podlagi spola v delovnem življenju,
3. svoboda gibanja oseb in transfer pravic iz socialne varnosti.

Kot je že običaj, sta bili dve temi namenjeni delovnemu pravu (individualnemu in kolektivnemu), ena pa socialni varnosti. Poleg plenarnih zasedanj, na katerih so bile splošno in temeljno obravnavane navedene teme, je razprava o posameznih vidikih izbranih tem nato potekala še na panelnih sekcijah oziroma delavnicah.

Prvo temo, *avtonomija kolektivnega pogajanja*, so na plenarnem zasedanju predstavili Niklas Bruun iz Finske in Giuseppe Casale iz Mednarodne organizacije dela kot poročevalca in Rolf Birk iz Nemčije kot komentator. Prof. Bruun je med drugim opozoril na glavne elemente avtonomije, kot so svoboda združevanja, neodvisnost sindikatov, svobodno polje delovanja za stranke, ravnovesje moči med strankama, sposobnost za akcijo z namenom pritiska na nasprotno stranko. Opozoril je na strukturno krizo kolektivnega pogajanja in v tej zvezi analiziral njene posamezne vidike. Tako je eden od glavnih problemov sedanjega časa upad sindikalnega članstva, a tudi upad članstva v delodajalskih združenjih. Posebej je poudaril aktualni problem brezposelnosti. Stranke kolektivnega pogajanja se praviloma (pre)malo ukvarjajo s tem delom prebivalstva, z osebami, ki so bile izločene iz aktivnega delovnega življenja.

Pogosto kolektivnemu pogajanju očitajo tudi, da je premalo fleksibilno, kar je še bolj očitno s porastom atipičnih oblik zaposlitve, z veliko fragmentacijo delovne sile, zaradi česar je reguliranje delovnih razmerij vedno bolj kompleksno. Omenil je tudi vprašanje reprezentativnosti sindikatov in opozoril, da je kolektivno pogajanje »ogroženo« tudi zaradi pojava »konkurenčnih« pravnih institucij, s čimer je mislil predvsem na sisteme informiranja in posvetovanja oziroma širše participacije delavcev v podjetjih. Predstavil je tudi nove trende razvoja kolektivnega pogajanja in možne odgovore na aktualne probleme; posebej se je ukvarjal z vplivom EU na perspektive kolektivnega pogajanja na evropski in na nacionalni ravni, v zaključku pa obravnaval na novo definirane glavne funkcije kolektivnega pogajanja (socialni mir, varstvo delavca kot šibkejše stranke, oblika standardiziranja pogojev zaposlitve, instrument sodelovanja med socialnimi partnerji, metoda za reguliranje plač in drugih delovnih pogojev, podobna zakonodajnemu urejanju) in glavne spremembe, med katerimi sta prav gotovo porast zakonodajnega urejanja delovnih razmerij in svetovna globalizacija gospodarstva, kar vse skupaj še z drugimi spremembami vpliva na kolektivno pogajanje, ki se bistveno spreminja. Prof. Bruun ugotavlja, da je avtonomija kolektivnega pogajanja ogrožena in da bo treba najti in razviti strategijo za njeno ponovno okrepitev. Dr. Casale je predstavil značilnosti, aktualne trende in probleme kolektivnega pogajanja v Srednji in Vzhodni Evropi.

V okviru te teme so bile organizirane še panelne diskusije in delavnice: *Avtonomija kolektivnega pogajanja in erga omnes ureditev*, ki jo je vodil Peter Hanau iz Nemčije, na njej pa so sodelovali Barbara Wagner de Ankerburg s Poljske, Ivana Grgurev s Hrvaške, Geir Höin z Norveške in Mathieu van Putten iz Belgije. *Kolektivno pogajanje na podjetniški, obratni ravni in druge oblike participacije delavcev*, ki jo je vodil Antoine Lyon-Caen

iz Francije, *Direktive ES in njihov vpliv na sistem kolektivnega pogajanja v državah članicah*, ki jo je vodil Antonio Ojeda-Aviles iz Španije, in *Kolektivno pogajanje v 21. stoletju*, ki jo je vodil Michal Sewerynski s Poljske, sodelovali pa so Paul Davies iz Velike Britanije, Manfred Weiss iz Nemčije, Svante Nycander s Švedske in Polonca Končar iz Slovenije.

Drugo temo, *Utemeljitev za diskriminacijo na podlagi spola v delovnem življenju*, so na plenarnem zasedanju predstavili Tamara Hervey iz Velike Britanije (zaradi odsotnosti je njeno poročilo na kongresu predstavil Jeffrey Kenner) in Marie-Ange Moreau iz Francije ter Brian Bercusson iz Velike Britanije. Referat prof. Hervey je podal sistematičen in izčrpen prikaz prava Evropske skupnosti na tem področju in še posebej relevantne sodne prakse. Obravnavana so bila vsa temeljna vprašanja diskriminacije na podlagi spola v delovnem življenju. Posebej za neposredno in posebej za posredno diskriminacijo na podlagi spola so bile predstavljene posamezne okoliščine, ki opravičujejo različno obravnavanje med spoloma, oziroma predstavljeni standardi, ki so jih dolžni spoštovati delodajalci, če želijo, da se njihovo ravnanje ne šteje za diskriminatorno in nedopustno. Analizirani so bili tudi testi, ki jih uporablja luksemburško sodišče pri presoji zadev s področja diskriminacije na podlagi spola. Prof. Moreau se je usmerila bolj v novejši razvoj prava ES glede diskriminacije. Med drugim omenja pomen novih direktiv glede diskriminacije, Direktivo 2000/43, ki se nanaša na enako obravnavanje ne glede na raso ali etnični izvor, in Direktivo 2000/78, ki ustvarja splošni okvir v podporo enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu. Evropsko prakso povezuje s primeri in sodno prakso v Franciji ter zaključí z vprašanjem, kakšna je vloga in

pomen nacionalnih sodišč.

V okviru teme diskriminacije so potekale panelne diskusije *Načelo enakega plačila in avtonomija kolektivnega pogajanja*, ki jo je vodila Monica Schlachter iz Nemčije in ki je med drugim načela tudi izredno aktualno vprašanje, koliko k diskriminaciji med spoloma prispevajo kolektivne pogodbe in kako preprečiti diskriminatorno prakso samih socialnih partnerjev, oziroma, kako pospeševati njihovo ozaveščenost in pripravljenost za nediskriminatorno ravnanje in uvajanje pozitivnih ukrepov, nadalje še *Pravdni postopek v diskriminacijskih sporih*, ki jo je vodil Ronnie Eklund s Švedske, in *Affirmative action*, ki jo je vodil Stein Evju z Norveške.

Tretja tema je bila posvečena področju socialne varnosti. Tematiko *Svoboda gibanja oseb in transfer pravic iz socialne varnosti* so na plenarnem zasedanju obravnavali Ann Numhauser-Henning s Švedske in Antonio Sagardoy Bengoechea iz Španije kot poročevalca in Silvana Sciarra iz Italije kot komentatorka. Panelna diskusija je bila naslovljena *Socialna Evropa in državljani tretjih držav: Od svobode gibanja delavcev do pravice prebivališča za državljane EU*, vodil jo je Josef Hajdu z Madžarske. Celotna obravnava v okviru zadnje teme je bila usmerjena v analizo ureditve po pravu ES in v tem okviru še posebej v analizo položaja državljanov tretjih držav z vidika zagotavljanja njihove socialne varnosti. Seveda gre za zelo aktualna vprašanja, ki pa so tudi zelo delikatna, zato razprava ni dala kakšnih jasnih odgovorov in rešitev, ampak je predvsem nizala številna odprta vprašanja na tem področju.

Vse glavne referate poročevalcev in večino spremljajočih prispevkov udeležencev kongresa je mogoče najti na spletni strani kongresa [www.labourlaw2002.org].

Barbara Kresal